

(המשך מעמוד 43)

נחשב בעיני כמידה של יוהרה. לא רציתי שיחשבו שאני שוויצרית.

מעניין, עכשיו, כשאנחנו עוברים, אז מסגרת הרגשת הרווחה שיש לי, הרבה יותר קל לי להגיד: כן, זו אני.

ביום השישי, אחרי הלימודים של נעמה, לקחתי אותה לחפש כתובת מסוימת. נהגתי בעצמי. אני עושה את זה כמה כבר ימים, כדי להתרגל מחדש. זה מאוד קשה. נהגתי 15 שנים, ואחר כך, כמשך חמשת השנים שאנחנו בבית הנשיא, לא נהגתי. בהתחלה אמרתי לנהג: "בא ננסה רק פה, כחנייה. הכנסתי את המפתח בחשש רב. זו היתה הרגשה מורה מאור. אך ביום השישי כבר נהגתי בעצמי. נסעתי לראות גן לילדים מוגבלים שקראתי עליו בעיתון.

● מה זה גן לילדים מוגבלים?

זה אותו גן הרפתקת שיש לילדים כריאים, אלא שאת הגן הזה תיכננו כך שילדים הסובלים משיטוק מוחין, למשל, יוכלו ככל וזאת להינות בו. בנו את המיכשור בצורה מיוחדת. למשל: יש שם גשר בגובה של מטר וחצי עם גרר ומרגלות עגולות, כדי לאפשר להם להתגבר על פחדים של גובה. לתת להם תחושה שהם מהלכים מעל פני תהום למרות שזה רק מטר וחצי. בנו להם מיגלשות מיוחדות, רחבות מאוד, שכמה ילדים יכולים להתגלגל מהן ביחד. אני התגלשתי בכיף, ביחד עם בתי. המגלשות הן מפה, והן מיועדות לילדים המחוברים למכשירים. כאמת פרוייקט יוצא מהכלל.

שם, בגן הזה, היתה ילדה קטנה בשם הילה, והיא כל הזמן הסתכלה עליי. אנשים לא האמינו שהם רואים אותי עם נעמה. לכשתי גלבייה לבנה — זה בני בחוש שלי — ולא הייתי מאופרת. הילדה הקטנה, הילה, היססה, אך בסוף ניגשה אלי ואמרה לי: "את אופירה". הפעם היה לי קל להגיד לה: נכון, אני אופירה.

● אלה ימיך האחרונים בבית הנשיא. בשאת הולכת לישון, אילו מחשבות עוברות בראשך, האם את עורכת פוסטי-מורטם של כל אותה התקופה שהתגוררת כאן?

מה זה פוסטי-מורטם? עוברים בראשי זיכרונות של דברים יפים וחוויות נהדרות, וגם זיכרונות לא נעימים. באמת, לפני השינה אני נזכרת, ויש בי רגשות מעורבים.

● אילו זיכרונות בלתי-נעימים?

זיכרונות הקשורים במחלה. את יודעת שחליתי שנה וחצי אחרי שהתחלתי לעבוד כרעיית-הנשיא, ואחר כך היתה שנה שלמה של טיפולים כימוטראפיים. היה קשה מאוד.

את לא מרגישה נפלא כשאת עוברת טיפול כזה, את לא מרגישה חזקה, ויש ילדים שאת

צריכה לתפקד עבורם כאמא. את רוצה להיות גיבורה, כדי ליצור אצלם חששות, ויש עבורה והמישרד בתוך הבית. כן-אדם חולה לא בא למישרד. אני לא יכולה לא לבוא למישרד כשהוא בתוך ביתי, והמזכירה תמיד רואה אותי. היה שלב שחשבתי שאסגור את המישרד, שאני לא יכולה יותר לעבוד. פיטרתי שלושה עובדים: את רבקה גנני, את ריבקה טרוסי ואת אסתר ברטוב. חשבתי שגמרנו, נגמר החיים, נגמרה העבודה.

● מה גרם לך לחזור לחיים, להמשיך את העבודה?

נסעתי לניחוח מסוכך בנוסטון, ושם קיבלתי הזמנה להשתתף במיפגש של נשות ראשי מדינות

מה את יודעת על ההחלמה שלי? מה את יודעת איך אני ישנה בלילה? אני לא יודעת אם החלמתי, מחר אני יכולה ללכת לבדיקות ולגלות שיש לי סרטן!

שהתקיים במכסיקו. ואז, בבית-החולים, הייתי צריכה להחליט: או שאני חוזרת הביתה להיות חולה, או שאני נוסעת לייצג את ישראל. ● היית אחרי ניתוח, ומייד נסעת למכסיקו, לעבודה. מה הרגשת?

מצד אחד, שמחתי שאני חיה ואני יכולה לנסוע לאירוע. מצד שני, זה לא פשוט לאדם חולה המקבל מחטים ורדיואקטיבים. אבל עשיתי את זה. כשמוכרחים — עושים. אתה משתמש במה שנקרא האנרגיה הפסיכולוגית שלך.

מה שכואב לי, זה שגם כשהייתי חולה עבדתי. היו אליי פניות בלי סוף — יש במישרד 71 קלאסרים מלאים בעבודה, יש לי מישרד עם שלוש מזכירות וארבעה סלפונים שלא פוסקים לצלצל. יש רגישה שאעשה דברים, הציבור מצפה ממני. כרעיית נשיא, אני מסמלת משהו. רוצים שתעזרי, פונים אל הגברת הראשונה — או נכון יותר אל אשתו של הנשיא, מטוב נקרא לזה כך — ויחד עם זאת אין הכרח רשמית בקיומו של התפקיד.

כינה קציר אמרה את זה לפני. רעיית הנשיא היא האשה היחידה במדינה שיש לה לישכה ופונים אליה, ומצפים ממנה, והמיכתבים מגיעים

אליה — אבל היא לא קיימת. בעצם, אין לה מישרה. החוק לא מתייחס אליה, התפקיד שלה לא מוגדר, היא לא קיימת בעיני הפרוטוקול ובעיני החוק.

כשנינה קציר אמרה את זה, לא הבנתי על מה היא מדברת. כעת אני מבינה. עכשיו שתינו מנגנות באותו טון, ואולי זה ישפיע, לא בשבילי, כי אני את שלי כבר עשיתי, אבל למענה של אורה הרצוג ולמען הבאות אחריה.

אני לא ביקשתי לעבוד במקום הזה, זה מה שכואב לי מאוד. תביני, זה לא אישי, זה עניין של היגינה ציבורית. לפני כן הייתי פסיכולוגית. אמרו לי שאני לא יכולה להמשיך בתפקידי. אגיד לך כמה בדיוק משתכרת הפסיכולוגית שהחליפה אותי באלין — היא מרויחה 34000 אף שקל. בחמש שנים הייתי מגיעה לסכום של יותר משני מליון שקל. תגידי לי את, האם הוצאתי על בגדים וארוחות סכום כזה?

כמה כולם התעסקו? מה רצו, ריבונו של עולם? בחינת עבדתי פה בלי שעות עבודה, ועשיתי מה שמעבר לעבודתי, שלא לדבר על אירות. אז כמה מתעסקים, בכמה שמלות קניתי? אילו לא נאלצתי להתפטר והייתי ממשיכה בעבודתי, יכולתי לקנות כמה שמלות שרציתי. האם אין זה המינימום שמגיע לז'ה ררי אין לי פנסייה, אין לי זכויות?

● רק חובות?

את זה את אמרת. האם לא הגיע הזמן להתייחס קצת יותר... בהתחשבות — אולי זו המילה: התחשבות — לאשה הממלאת את תפקיד רעיית הנשיא?

● את רגישה מאוד למה שנאמר עלייך, למה שנכתב עלייך. יש לך תחושה עמוקה של אי-צדק שנעשה לך. מדוע, לדעתך, העיתונאים נטפלו אלייך, מדוע נהגו כך בחוסי-צדק?

לא כל העיתונאים נטפלו אליי. אני חושבת שהיו רגילים לנשות הנשיאים הקודמות. גברת רחל ינאית ברזבני, שהיתה אשה רגולה, הגיעה לבית-הנשיא כאשר מבוגרת, וקיבלה פנסייה על עבודתה. גברת רחל כצנלסון, רעייתו של זלמן שז"ר, היתה עורכת עיתון, וכשהגיעה לבית הנשיא היתה גם היא אשה מבוגרת שקיבלה פנסייה.

הייתי היחידה מבין נשות הנשיאים שהיתה צעירה, ולא היתה לי פנסייה. יצאתי קרחה מכאן ומכאן. לא היה לי כסף משלי, לא היתה לי הכנסה קבועה מלבד המשכורת של בעלי. מה קיבלתי בתמורה לעבודתי? ביגוד. ואל זה נטפלו. מילא, אם היו אומרים שישבתי במשך חמש השנים האלה בבתי-קפה, או באמת לא מגיע לי. אבל אני הייתי במשך 28 שנים מורה ובמשך 20 שנים פסיכולוגית בדרגה ב'. כל ימי חיי הייתי

אדם עובד. אז כשבאתי הנה, לבית-הנשיא, היה ברור שאני לא אשב סתם בבית. אז איזה זכות יש לאסור עליי לעבוד וכך נמוץ ממני משכורת ועוד להתייחס, אני לא יודעת איך, לעבודה שאני מקבלת ביגוד? על זה אני צריכה להצטרף? על ביגוד?

● את מרמזת לכך שמגיע לך סיבוי על כל השנים שעבדת כרעיית-הנשיא? שיהיה ברור שאני לא רוצה לקבל תמורה, וכל מה שאני מספרת לך זה על זמן עבר. שלא יעלה על דעת אדם שאני רוצה לקבל אגורה שחוקה. אני מרבת על ההגינה הציבורית.

● נניח שלא היית מעוניינת לעסוק בעבודה ציבורית כרעייתו של הנשיא, נניח שהיית מסתפקת בתפקיד של מלווה לבעלך, ובתפקיד של מארחת באירועים רשמיים... זה בלתי-רפואי?

● מה אומר החוק?

מבחינת החוק את לא קיימת, החוק לא מתייחס אלייך.

איש הפרוטוקול אומר, שאת צריכה לקבל נשות ריפלומוטים אבל זה לא עובד כך. אני הרי נן-אדם. כשאני מקבלת מיכתב, אני צריכה לענות. הנה, קיבלתי הזמנה מקריית-שמונה, להכתירי שם את אישה-השנה במחצית חודש מאי. המזכירה שלי ענתה להם, שאו כבר לא אהיה רעיית הנשיא. הם אמרו: לא, אנחנו לא רוצים בה כרעיית הנשיא, אנחנו רוצים אותה כאופירה, או

אנשים נתנו הנחות על בגדים שקניתי, אך לא אני קיבלתי את ההנחה, כי לא שילמתי על הבגדים מכספי, האוצר קיבל הנחה

אני יכולה להגיד להם לא? הרי הייתי אצלם בתקופת ההפגנות. אם היתה מגיעה הזמנה במקום אחר הייתי אומרת: מצטערת, אני כבר לא בתפקיד. אבל לקריית-שמונה אני לא אגיד לא. ומה זה לארץ נשות ריפלומוטים? איך אפשר לעסוק רק בזה? הנה, כפעילה בעצרת בית הנשיא לשלום הילד, רציתי לבחון את מצב ילדי הפליטים בלבנון ולא אישרו לי לנסוע. אז יצאה מישלחת מטעם העצרת בלעריי. זה מעניין אותי ואני אהבת לפעול בנושאים האלה.

● סדר-היום שלך עמום ומלא סגישא אחרי סגישא, אירוע אחרי אירוע. לדעתך, הסעילות האינטנסיבית הזו עזרה לך להחלים?

אין לי רצפט איך להחלים ממחלה. פעילות אינטנסיבית היא לא רצפט. אתה קובע איך שאתה מרגיש, איך שאתה חושב, לפי המטרות שאתה מציב לעצמך ולפי האמונה שלך. אם יש לך כל אלה, אתה יכול באמצעות הכוחות שאתה מוצא בעצמך להתגבר על המחלה. אם אתה מגיב על צרכיהם של אחרים, זה יכול לעזור גם לו. כסופו של דבר, להתגבר. אבל אם תרחם על עצמך, זה יותר קשה.

● את מרגישה שהחלמת?

אני לא יודעת.

● יש הרגשה כאילו הצלחת להת-גבר על המחלה?

מה את יודעת על החלמה שלי, או איך אני ישנה בלילות? אני לא יודעת אם החלמתי.

אם אדם פעם אחת חלה בסרטן, הוא מאבד אמון, אני מרגישה ככה. זו לא אבחנה רפואית, זו הרגשה אישית שלי. זה קרה אחרי שנה וחצי של עבודה אינטנסיבית.

● את חושבת שהעבודה המאומצת כרעיית-הנשיא גרמה למחלתך?

יש כל מיני תיאוריות, ובטכסס יש אסכולה שלמה של פסיכולוגית ורופא ר"ר סימונסון, הגורסת שכבר אי-הידע מה גורם לסרטן, יש גם גורמילחץ ומתח, המעוררים את הופעת מחלת הסרטן.

● את מרגישה ששילמת מחיר יקר מאוד להיות רעיית נשיא-ישראל?

לא יודעת, אני רק יודעת שאחרי שנה וחצי של עבודה, זה מה שקרה.

● את חיה בתחושה שאולי זה עוד יחזור?

אופירה ויצחק נבון 1983

אופירה נבון ב-1955

ראש-משלה! מה שבעלי רוצה - שיעשה. אלה הם חיינו...